

O POĀĀSĀ• A JMENINĀ•CH 27. TĀ•DNE

Sobota, 07 Ā•ervence 2007

ZaĀ•aly prázdniny, lidé si nakoupili bazény, napustili - a zákonitĀ› se ochladilo. Ale byl to jen strašák, léto je tu, ještĀ› se ohĀ™ejeme, aĀ¾ nás to bude mrzet. ZaĀ•aly i dny "zavaĀ™ovaci"; mnohé hospodyĀ^ky se zĀ™itelnicemi plůnavy, s depresemi z nezvládnutelné dĀ™iny, šilející z rychle ubíhajících hodin otrhávají, oplachují, naplĀ™ují, pĀ™elév zavaĀ™ují, ukládají... VĀ¾dyĀ¥ všechno dozrává o mĀ›sic dĀ™ív....

Cyril a MetodĀ›j (5. 7.) NapĀ™ed nĀ›co jazykovĀ›dy - jméno Cyril vzniklo z Ā™eckého Kyrios - tedy pán - Cyril by v tomto pĀ™ipadĀ› bylo nĀ›co jako páníĀ•ek, nebo páneĀ•ek - avšak nebylo to pĀ›vodní jméno tohoto svĀ›tce - to znĀ›lo Konstantin - coĀ¾ znamená stálý, pevný, konstantní. Jméno druhého, MetodĀ›j, vzniklo z Ā™eckého Methodos - tedy metoda, zpĀ›sob zkoumání, bádání, cesta za nĀ›Ā•ím, zpĀ›sob poznání - jak pĀ™íhodné, Ā¾e? Konstantin se stal Cyrilem aĀ¾ po pĀ™íchodu na Moravu, kam byli vysláni byzantským císaĀ™em Michalem III. na Ā¾ádost kníĀ¾ete Rostilava. A jak jsme se h ve škole uĀ•ili: "chodili zemí moravskou a kázali Ā™eĀ•í slovanskou, prostému lidu srozumitelnou" (viz A. Jirásek a všechny uĀ•ebnice dĀ›jepisu). Pravda ovšem je, Ā¾e tehdy se slovanské jazyky od sebe zas aĀ¾ tak nelišily. NicménĀ› - oba bratĀ™i, pocházející ze SolunĀ› (Ā™ec. Thessaloniki) nejenomĀ¾e kázali, ale téĀ¾ vytvoĀ™ili písmo, které nazvali cyrilicí - a které se uĀ¾ívá do dnes. Z tohoto písma se následnĀ› vyvinula i azbuka (ve staroslovĀ›nštinĀ›“ az“ znamená „já“ a „buky“ zase „Ā•tu“; sousloví „azbuka“ tedy znamená „já Ā•tu“. Písmenka se nazývají „bukvy“).

Mimochodem, staroslovĀ›nština se stále uĀ¾ívá jak pĀ™i mšich Ā™eckokatolických, tak i pravoslavných. Mistr Hus (6. 7.) - pĀ™es všechny pokusy ho zesmĀ›nit je stále váĀ¾en a Ā¾ije dál v srdcích lidí, aĀ• byl dne 6. Ā•ervence 1415 ve mĀ›stĀ› Kostnici (Constanzt) upálen a jeho popel skonĀ•il ve vodách jezera Bodamského. V anketĀ› "NejvĀ›tši Ā•ech se umístil na krásném sedmém místĀ›. Narodil se v roce 1369 v Husinci u Prachatic ve velmi chudých pomĀ›rech. PĀ™es veškeré pĀ™ekĀ¾ky vystudoval a nakonec se stal i rektorem Univerzity PraĀ¾ské - tedy Karlovy. Studoval spisy anglického reformátora Johna Wyclifa. OstĀ™e kritizoval pomĀ›ry v katolické církvi, která se v té dobĀ› ocitla v naprostém rozkladu a mravním úpadku. CoĀ¾ se samozĀ™ejmĀ› ve vyššich církevních kruzích nesetkalo zrovna s nadšením. Zejména pak rozmaĀ™ilý a nemravný Ā¾ivot kléru a prodej odpustkĀ› - vĀ›Ā™íte, Ā¾e s kostele na Svaté HoĀ™e u PĀ™íbrami prodávají dodnes?

Po mnoha pokusech jej umlĀ•et, byl nakonec pozván na konci Kostnice, kde mĀ›l pĀ›vodnĀ› obhájit své uĀ•ení, ale pomalu ho ani nenechali promluvit. Byla na nĀ›j uvalena klatba a jakoĀ¾to kacíĀ™ byl upálen. I v té klatbĀ› je dodnes!!! PapeĀ¾ Jan Pavel II. sice udĀ›lal jakýsi pokus, kdy se za jeho upálení omluvil - nicménĀ› klatbu z nĀ›ho nesĀ›al - a ten NĀ›mec, co je tam teĀ•, ten nic takového neudĀ›lá zcela urĀ•itĀ›. NĀ›kdy mám pocit, Ā›ho katolická církev a mocní tohoto svĀ›ta bojí ještĀ› dnes. Ale i kdyĀ¾ nebyl blahoslaven, nebo tak nĀ›co, pro nás je svatej. KdyĀ¾ uĀ¾ pro nic jiného, tak pro "nabodeníĀ•ka", která nám tolik usnadnila Ā¾ivot. PĀ™edstavte si - psát všecko tohle spĀ™eĀ¾kami - to by nebylo k pĀ™eĀ•tení. Zpráva o smrti Jana Husa zasáhla Ā•echy jako blesk z nebe a následnĀ› vyvolala bouĀ™e a husitské hnutí. Nakonec bylo sice poraĀ¾eno - ale pĀ™iznejme si - v kaĀ¾dém z nás je kapka rebelské krve. V nĀ›kom ménĀ›, v nĀ›kom více - ale je! A obĀ•as se skuteĀ›nĀ› projeví - byĀ¥ ne pĀ™íliš Ā•asto pravda. A tak budeme na Jana Husa vzpomínat s láskou. UĀ¾ proto, Ā¾e díky jemu máme ten den placené volno…

Bohuslava (7. 7.) Dneska se mĀ›lo údajnĀ› konat plno svateb - neb je to prý šĀ¥astný den. Ach, ta pĀ™íšerná povĀ›rĀ›ivost... Ale pak zase nĀ›kdo pĀ™íšel na to, Ā¾e to zase tak šĀ¥astné není a všechno se pĀ™eobjednávalo. Nu, kdyĀ¾ si nĀ›kdo myslí, Ā¾e šĀ¥astné souĀ¾ití v budoucnu ovlivní nĀ›jaké to Ā›islíĀ•ko... Nu, s den šĀ¥astnĀ›jši pro Bohunky, Bohušky a Slávinky, které mají svátek. Jméno je pĀ›vodu slovanského - a znamená Bohu sláva! Bohunky mají tento týden kliku, neb jejich svátek pĀ™ipadl na sobotu, a tudíĀ¾ nemusejí do práce a mohou odpoĀ›vat a dooslavovávat pĀ™edchozí státní svátky. A ještĀ› mají nedĀ›li, aby se ze všech tĀ›ch oslav vzpamatovaly. Nora (8. 7.) Díky Ibsenovi máme všichni za to, Ā¾e to je typické severské jméno - ale není tomu tak. ÚdajnĀ› je to jméno pĀ›vodu arabského, které pĀ›vodnĀ› znĀ›lo El Linor - tedy bĀ›h je mé svĀ›tlo. Mj. ve formĀ› Eleanor, Eleanora se pouĀ¾ívá velmi Ā•asto témĀ›Ā™ po celém svĀ›tĀ›. PozdĀ›ji se pĀ™es španĀ›lsku do celé Evropy. Jiní jazykozpytci tvrdí, Ā¾e jméno vzniklo z latinského Honora - tedy Ā•est. Je velmi oblíbené právĀ› na vĀ›Ā•nĀ› zeleném ostrovĀ›, v Irsku - kde se uĀ¾ívá forma Nórra. Toto jméno nejvíce proslavila Eleonora Akvitánská (1122-1204).

Stala se dĀ›díĀ•kou a vévodkyní Akvitánie a GaskoĀ›ska a pĀ™ídala i titul hrabĀ›nky z Poitou. Její dvĀ›r v Poitiers byl stĀ™ediskem truvérské dvorské kultury. V roce 1137 uzavĀ™ela sĀ›atek s Kapetovcem Ludvíkem VII. (1120-1180), který mĀ›l pĀ™ínést spojení severní a jižní Francie. Avšak sĀ›atek se pĀ™íliš nevyvedl, neboĀ¥ Eleonora svého muĀ¾e opustila na 3. kĀ™íĀ¾ové výpravĀ› v PalestinĀ›, již se zúĀ•astnila i s celým svým frivolním dvorem. Po zrušení sĀ›at 1152 provdala za vévodu normanského a hrabĀ›te z Anjou JindĀ™icha II. Plantageneta (1133-1189), který se stal roku 1154 anglickým králem. Tím vzniklo mezi Akvitánií a Anglií pevné spojení. EleonoĀ™e se narodilo v obou manĀ¾elstvích nĀ›kolik dĀ›tí, z nichĀ¾ Richard I. Lví srdce (1157-1199) a Jan I. Bezzemek (1167-1216) to dotáhli aĀ¾ na anglické krále. Celkem úspĀ›ná Ā¾ena, co myslíte?

U nás v souĀ•asnosti Ā¾ije celkem 426 dívek a Ā¾en tohoto jména. TakĀ¾ milé Nor ponoĀ™te se do oslav a hezky si to uĀ¾ijte. Drahoslava (9. 8.) Tady není co pĀ™ekládat. Jméno jasnĀ› slovanského pĀ›vodu, dĀ›tĀ›, které se narodilo, bylo tak pojmenováno proto, aby bylo drahé (lidským srdcím pĀ™edevším, ale mĀ›Ā¾e se stát, Ā¾e i manĀ¾elovĀ› Ā•i pĀ™itelovĀ› kontu...) a slavné. Je hezké, zvukomalebné a vyvolává pĀ™íjemné emoce - uĀ¾ jen tím, Drahoslavy mají svĀ›j svátek na zaĀ•átku Ā•ervence - tedy léta, prázdnin, dovolených, v Ā•ase malin, borĀ›vek, jahod, rybízu, tĀ™ešní....prostĀ› samých pĀ™íjemných vĀ›cí. Je dost oblíbené - Drahušek, Drahuněk, Drahuši (DráĀ¾a) je u nás pĀ™es Ā•tyĀ™i tisícovky. Libuše – Amalie (10. 7.) NĀ›kteĀ™í naši jazykovĀ›dci se do Ā¾e obĀ› jména jsou totoĀ¾ná a znamenají, Ā¾e jejich nositelka je "milá bytost". U nás kaĀ¾dý dobĀ™e ví, Ā¾e jméno Libušnesla bájná knĀ›Ā¾na, a tak je zĀ™ejmé, Ā¾e má slovanský pĀ›vod. Vychází ze základu ljub, tedy "milý". StejnĀ› tak i Amálie má za svĀ›j základ slovo amare, "milovat". Dá se tedy Ā™íci, Ā¾e Libušky, Líby a Liby i Amálie, Amálky i Amélie jsou Ā¾eny nanejvýš milé a pĀ™íjemné. Aby vše nebylo tak jednoduché, lze Amálii pĀ™eloĀ¾it i jako "pracovit to v pĀ™ipadĀ›, Ā¾e bychom pĀ™ipustili, Ā¾e pĀ›vod jména je germánský. Nejlépe asi udĀ›láme, kdyĀ¾ zohledníme obĀ› va

Ā™ekneme, Ā¾e jak Libušky, tak i Amálky jsou dĀ›vĀ•ata milá a pracovitá. VraĀ›me se ke jmĕnu Libuše jeho bájnĕ nositelce. Starĕ povĀ›sti o ní Ā™íkají mnoho krásných slov. Byla prý to Ā¾ena nejen spanilá, ale i moudrá, co prý prorokovala, vĀ¾dy se splnilo, a tak "všechen národ, potázav se o tom, vyhlásil ji za svou knĀ›Ā¾nu". Lidu prý vládla spravedlivĀ› a moudĀ™e, ale jednou narazila kosa na kámen. Libuše si prý hovĀ›la na mĀ›kkých peĀ™inách, "je na loket jsouc podepĀ™ena", kdyĀ¾ pĀ™ed ní pĀ™išli rozvadĀ›ní bratĀ™i a chtĀ›li rozsoudit svou pĀ™i. Libuš vyslyšela obĀ› Ā¾aloby, dala za pravdu spravedlivĕmu a vinnĕho pokárala. To se však onomu potrestanĕmu nelíbilo a pronesl známá slova: "O kĀ™ivdo muĀ¾Ā™ nesnesitelná! Ā½ena lstivĀ› koná muĀ¾ské soudy, aĀ• na stolci sedíc, málo má rozumu, tím ménĀ› však, leĀ¾íc na peĀ™inách. Neb kaĀ¾dy to ví, Ā¾e Ā¾ena má dlouhé vlasy a krátký rozum. To mĀ› trudí nemálo, Ā¾e my bojovníci máme se Ā™íditi Ā¾enskými soudy a trpĀ›ti Ā¾enská práva. O, jak dobĀ› mají jiní lidé, kteréĀ¾ soudí muĀ¾ovĕ!" Tento maskulinní výlev Libuši natolik rozĀ•lil, Ā¾e nechala poslat pro svého milence PĀ™emysla, který byl orĀ•em ve vsi Stadice a postoupila mu trĀ›n. Ten, jak o nabídce k sĀ›atku uslyšel, zatkl do zemĀ› otku (prut na Ā•ištĀ›ní pluhu - ze kterĕho vyrostla líska) a propustil voly, kteĀ™í okamĀ¾itĀ› odlĕtli. Jo, ten dĀ›ly vĀ›ci! Škoda, pĀ™eškoda, Ā¾e to nejde i dnes… PĀ™emysl zaĀ•al vládnout pĀ™isnĀ› a neko se lidem, jak uĀ¾ to tak bývá, nelíbilo také. KdyĀ¾ Libuše zemĀ™ela, celý národ velice truchlil, pĀ™edevším se smrt dotkla Ā¾en. Krátce po jejím skonu si uvĀ›domily, Ā¾e jim odešla ochránkynĀ› jejich starých práv. V tehdejších dobách prý "Ā¾ádná neĀ•ekala, aĀ¾ muĀ¾ pĀ™ijde a ji za manĀ¾elku pojme, nýbrĀ¾ kaĀ¾dá sama volila který se jí líbil". Tohle i mnohé jiné po LibušinĀ› smrti vzalo za své. Proto se Ā¾eny vzbouĀ™ily a vyvolaly tzv. "dívĀ• válku". Netrvala však údajnĀ› pĀ™íliš dlouho, protoĀ¾e jedna strana chybĀ›la druhé, a tak kdyĀ¾ se všichni nabaĀ¾ili boje, nastal všeobjímající mír. Olga (11. 7.) je Ā¾enský protĀ›jšek jmĕna Oleg, které pochází z islandského Helgi - a dále pak pĀ™echází v germánské slovo heilig - coĀ¾ znamená svatý. VlastnĀ› Olga a Helga jsou obdoby tĕhoĀ¾ jmĕna. V nĀ›kterých kalendĀ™ích jsou obĀ› jmĕna uvedena ve stejný den, takĀ¾e obĀ› - jak Olgy Helgy by mĀ›ly slavit spoleĀ•nĀ›. Olgy, Oliny a Olinky jsou u nás oblíbenĕ, 41 tisíc je pĀ™eci hodnĀ›, ne? Mezi naše slavnĕ Olgy patĀ™í napĀ™. Olga Scheipflugová - manĀ¾elka Karla Ā•epka, krásná Olga Schoberová, která nám uĀ•arovala jako Vinifred ve slavnĕm filmu Limodádový Joe, který pĀ™ináši smích a potĀ›šení uĀ¾ nĀ›kolikátĕ generaci filmových divákĀ›. Pak stále velmi pohledná, pĀ™íjemná a inteligentní paní, Ā•eská spisovatelka Olga Sommerová. TakĀ¾e milĕ Olgy, Olinky, Olušky a Helgy - krásnĀ› oslavte svĀ›j svátek - hezky si to uĀ¾ijte a mĀ›jte se... Váš PidĀ™ich